

załącznik
do uchwały Nr VI/43/11
Rady Gminy w Lisewie
z dnia 31 maja 2011 r.

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011 – 2013

I. Podstawa prawna

1. Podstawą prawną uchwalenia przez Radę Gminy Lisewo Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011 – 2013 zwanego dalej Programem, jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
2. Przy realizacji Programu należy uwzględnić regulacje zawarte min. w:
  - 1) Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjętym uchwałą Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 r.;
  - 2) ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.);
  - 3) ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.);
  - 4) ustawie z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
  - 5) Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.;
  - 6) Rezolucji Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004-2020);
  - 7) uchwale Nr III/17/10 Rady Gminy Lisewo z dnia 30 grudnia 2010 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania;
  - 8). przepisach regulujących odpowiedzialność za przemoc w rodzinie:
    - a) kodeksie karnym: art. 156, 157, 160 § 2, art. 190, art. 191, art. 197, art. 199, art.200, art.207, art. 208, art. 209, art. 210, art. 211, art. 216 § 1, art. 217, art. 278 §4 art. 279 i art. 284,
    - b) kodeksie rodzinnym i opiekuńczym: art. 52, art. 56, art. 61-65, art. 57, art. 58 § 2 i § 3, art. 84 i art. 133.
3. Program jest skorelowany z następującymi gminnymi programami:
  - 1) Strategią rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Lisewo w latach 2008 – 2013;
  - 2) Gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

II. Określenie problemu

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy o z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Rodzaje przemocy:

- 1) przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.;
- 2) przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.;
- 3) przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.;
- 4) przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Przemoc jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym, rozpatrywanym w czterech perspektywach: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Dlatego przeciwdziałanie jej wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Z punktu widzenia prawa przemoc uznawana jest za przestępstwo, co zobowiązuje służby policyjne i wymiar sprawiedliwości do interweniowania, podejmowania działań na rzecz ochrony ofiar, ścigania i karania sprawców. Aspekt psychologiczny zwraca uwagę na mechanizmy przemocy w rodzinie, na relacje między ofiarą i sprawcą, na odczuwane przez ofiarę skutki przemocy, a także na możliwość wyjścia z przemocy. Spojrzenie od strony moralnej odwołuje się do wartości, takich jak poszanowanie życia ludzkiego, zdrowia i godności ludzkiej. Zaś z punktu widzenia społecznego uwagę zwracają funkcjonujące mity i stereotypy usprawiedliwiające zachowania przemocowe.

W bezpośrednim kontakcie z ofiarami czy sprawcami przemocy w rodzinie ważne jest rozumienie przemocy na każdej płaszczyźnie. Znajomość psychologicznych mechanizmów przemocy i interakcji między ofiarą a sprawcą może pomóc przedstawicielom organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu zachowania ofiar i manipulacji ze strony sprawcy. Osoby poszkodowane często nie są w stanie przejść przez skomplikowane i długotrwałe procedury prawne bez odpowiedniego wsparcia i pomocy psychologicznej.

Oznacza to, że każda osoba podejmująca się pracy z ofiarami czy sprawcami przemocy powinna robić to zgodnie ze swoimi kwalifikacjami zawodowymi i możliwościami instytucji, jaką reprezentuje, a także mieć świadomość granic swoich kompetencji.

III. Cele Programu

1. Celem głównym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.
2. Celami szczegółowymi Programu są:
  - 1) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie;
  - 2) podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy;
  - 3) rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc;
  - 4) integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie;
  - 5) rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy;
  - 6) podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

IV. Główne założenia Programu

1. Główne założenia Programu to:
  - 1) budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej w Gminie Lisewo;
  - 2) diagnoza zjawisk przemocy na terenie Gminy Lisewo;
  - 3) tworzenie strategii interwencyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
  - 4) budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie;
  - 5) kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy;
  - 6) podwyższanie kwalifikacji i umiejętności osób zawodowo działających w obszarze przemocy wobec rodziny i dzieci przez profesjonalizację oferty wsparcia na rzecz przemocy w rodzinie;
  - 7) dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań zespołu interdyscyplinarnego do projektowanych zmian w przepisach prawnych;
  - 8) realizowanie działań promocyjno – informacyjnych wśród mieszkańców Gminy Lisewo na temat przemocy w rodzinie.
2. Założenia Programu skupiają się w trzech głównych obszarach:
  - 1) profilaktycznym: część dotycząca edukacji mieszkańców;
  - 2) interwencyjnym: część dotycząca pracy na rzecz osób doświadczających przemocy;
  - 3) terapeutycznym: część dotycząca pracy ze sprawcą przemocy.
3. Obszar profilaktyczny dotyczy działań promocyjnych w środowiskach lokalnych na rzecz podnoszenia wiedzy mieszkańców na temat zjawiska przemocy i obejmuje:
  - 1) prowadzenie kampanii społecznych propagujących idee Programu;
  - 2) realizacja projektów edukacyjnych na temat przemocy wśród społeczności lokalnych;
  - 3) podnoszenie wiedzy osób pokrzywdzonych na temat dostępnych form pomocy;
  - 4) promowanie wartości rodzinnych;
  - 5) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy;
  - 6) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.
4. Obszar interwencyjny dotyczy działań zmierzających do:
  - 1) poprawy jakości i skuteczności działań osób i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:
    - a) systematyczne diagnozowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
    - b) zwiększenie poziomu gotowości specjalistów do wsparcia i podejmowania efektywnych działań w pracy z rodziną doświadczającą przemocy,
    - c) wsparcie dla osób profesjonalnie pomagających,

- 2) rozbudowy lokalnej oferty pomocy i wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób krzywdzonych poprzez:
  - a) zwiększenie dostępności do podstawowych elementów wsparcia na etapie interwencji,
  - b) zapewnienie wsparcia informacyjnego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego osobom doświadczającym przemocy,
  - c) opracowanie i wdrażanie alternatywnych form wsparcia dla osób krzywdzonych przemocą,
  - d) tworzenie grup wczesnej interwencji wśród mieszkańców,
  - e) włączanie wolontariuszy i organizacji pozarządowych w realizację zadań Programu.
4. Obszar terapeutyczny dotyczy motywowania oraz kierowania sprawców przemocy do podjęcia działań korekcyjno – edukacyjnych:
  - 1) realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc;
  - 2) monitorowanie zachowań uczestników programów korekcyjno – edukacyjnych również po ich zakończeniu;
  - 3) wzmocnienie prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
  - 4) organizowanie miejsc pobytu dla sprawców przemocy.

V. Adresaci Programu

Program adresowany jest do:

- 1) mieszkańców Gminy Lisewo;
- 2) osób doświadczających przemocy w rodzinie: współmałżonków, dzieci i młodzieży, grup zależnych (osób starszych i niepełnosprawnych);
- 3) sprawców przemocy w rodzinie;
- 4) osób, instytucji, podmiotów zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia Społecznego;
- 5) świadków przemocy.

VI. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania Programu są:

- 1) środki własne gminy w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisewie na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) dotacje celowe od Wojewody Kujawsko- Pomorskiego na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) środki pozyskane z Unii Europejskiej.